

CO DALEJ Z DOTACJĄ?

Ubiegłoroczna nowelizacja Ustawy Prawo o Szkolnictwie Wyższym przełamała niektóre bariery instytucjonalne utrudniające osobom niepełnosprawnym zdobycie dyplomu uczelni wyższej. Niestety, aby słuszne intencje ustawodawcy przyniosły realną poprawę funkcjonowania osób niepełnosprawnych niezbędne są adekwatne zmiany w systemie finansowania szkolnictwa.

Nowelizacja zmieniła przedmiot dotychczasowej dotacji Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego z „kształcenia i rehabilitacji leczniczej studentów niepełnosprawnych” na „zadania związane ze stwarzaniem studentom i doktorantom, będącym osobami niepełnosprawnymi warunków do pełnego udziału w procesie kształcenia”. Oznacza to, iż zgodnie z postulatami środowiska zaangażowanego w prace legislacyjne do grona uprawnionych beneficjentów dotacji dołączyli doktoranci. Równocześnie z ustawy zniknęła możliwości finansowania jakiegokolwiek wydatków związanych z rehabilitacją leczniczą. Zakup sprzętu leczniczego, wynagrodzenie pracy fizjoterapeutów czy organizacja wyjazdów rehabilitacyjnych nie mogą być obecnie finansowane ze środków dotacji.

DWIE DOTACJE CZY JEDNA?

Począwszy od roku 2007 środki ministerialne na kształcenie osób niepełnosprawnych otrzymywały wyłącznie uczelnie publiczne. Od 1 stycznia 2012

roku w konsekwencji zmian w ustawie analogiczna dotacja przewidziana została również dla uczelni niepublicznych. Idea ustawodawcy mająca na celu zwiększanie dostępu do edukacji na poziomie wyższym wzbudziła jednak bardzo wiele kontrowersji w środowisku przedstawicieli uczelni publicznych. I tu pojawia się problem dotyczący kwoty, jaką Ministerstwo Finansów przeznaczyło na dotację do podziału pomiędzy upoważnione uczelnie. Nie podejmując konsultacji społecznych doprowadzono do sytuacji, gdy obydwa przepisy (dotyczący dotacji dla uczelni publicznych oraz dotacji dla uczelni niepublicznych) odwołują się do tych samych środków finansowych. Od początku funkcjonowania dotacji, z roku na rok kwota środków przypadająca na pojedynczego studenta proporcjonalnie malała. Wynikało to ze stałego wzrostu liczby studentów niepełnosprawnych. Kwota zarezerwowana budżecie państwa na ich kształcenie w pozostawała zaś niezmienna. W tym roku, kiedy przepisy finansowe znówelizowanej ustawy zaczęły obowiązywać a do grona beneficjentów dołączyło przeszło 11 tysięcy studentów i doktorantów uczelni niepublicznych – kwestorzy i pełnomocnicy ds. ON poczulili groźbę sytuacji. Uczelnie poznały wysokość przyznanych im środków. Wśród „starych” beneficjentów dotacji znaleźli się tacy, dla których naliczona na podstawie algorytmu pula środków skurczyła się o blisko połowę w stosunku do lat wcześniejszych. Kalkulacje wykonane przez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych AGH w Krakowie

na podstawie szacunkowych danych statystycznych pozwalają na chłodną ocenę aktualnej sytuacji (MNiSW nie podało do wiadomości przedstawicieli środowiska akademickiego dokładnych danych statystycznych na temat liczby studentów niepełnosprawnych będącej podstawą naliczania dotacji dla poszczególnych uczelni). Z szacunków wynika, iż od początku funkcjonowania dotacji liczba osób niepełnosprawnych w uczelniach uprawnionych do otrzymywania dotacji wzrosła niemal dwu i pół krotnie. Pomimo zdecydowanego wzrostu liczby beneficjentów środków przeznaczonych na ten cel nie zwiększono (uwzględniono jedynie wskaźnik inflacji – po raz pierwszy od momentu ustanowienia dotacji). W konsekwencji dało to przeszło dwukrotny spadek średniej kwoty dotacji przeznaczonej na jedną osobę. W ostatecznym rozrachunku brak adekwatnych zmian w systemie finansowania najdotkliwiej odczuły te uczelnie, które najefektywniej wydattały dotychczasowe środki intensywnie wspierając swoich studentów.

PUSTKI W KASACH I CO DALEJ?

Aby w znówelizowana ustawa mogła być realizowana sposób właściwy i zgodny z zamierzeniem ustawodawcy niezbędne jest zwiększenie puli środków przeznaczonych na dotację. Nie stanie się to bez silnego zaangażowania środowiska akademickiego, organizacji pozarządowych działających na rzecz ON, dobrej współpracy z MNiSW, Rzecznikiem Praw Obywatelskich oraz wspólnych, intensywnych nacisków na Ministerstwo Finansów. Część działań została już zainicjowana, m.in. powołaniem grupy roboczej podczas ubiegłorocznej konferencji „Pełno(s)prawni Student” organizowanej przez Fundację Instytut Rozwoju Regionalnego, spotkania przedstawicieli uczelni, w tym Andrzeja Wójtowicza (BON AGH) z Rzecznikiem Praw Obywatelskich Ireną Lipowicz i Wiceminister Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Daria Lipińską-Nałęcz. Przygotowano również wspólne stanowisko uczelni wyrażone w piśmie do MNiSW przekazanie do wiadomości m.in. Prezesa Rady Ministrów, Ministra Finansów, Przewodniczącego sejmowej Komisji Finansów i Pełnomocnika Rządu ds. ON.

Anna Lulek (AGH)

Spadek średniej kwoty dotacji przypadającej na kształcenie jednej osoby niepełnosprawnej.

Źródło: dane szacunkowe i obliczenia na podstawie GUS „Szkoły wyższe i ich finanse” 2006–2010